

سۇئال

پەرىشتىلەرنىڭ ۋەزىپىسى ، ئالاھىدىلىكى ، شەكلى ۋە كۈچ-قۇۋۋىتى ھەققىدە نىمىلەرگە ئىشىنىسىز ؟

تەپسىلىي جاۋاب

مەدھىيە ئاللاھقا بولسۇن .

پەرىشتىلەر ھەققىدە ئىشىنىش – ئىيماننىڭ ئالتە تۈۋرىكىنىڭ بىرى ، ياكى ئۇنىڭسىز ئىيمان ئىيمان ئەمەس . كىمكى ئۇلارنىڭ قايسى بىرىگە ئىشەنمەيدىكەن ، ئۇ مۇئمىن ئەمەس ، ئۇلار : ئاللاھ ھەققىدە ، ئۇنىڭ پەرىشتىلىرى ، كىتاپلىرى ، ئەلچىلىرى ، كىيىنكى كۈن ھەمدە تەقدىر ھەققىدە ، ئۇنىڭ ياخشىسى ۋە يامىنى ھەر ئىككىلىسىنىڭ ئاللاھتىن بولىدىغانلىقى ھەققىدە ئىشىنىش ؛ پەرىشتىلەر بولسا بىزنىڭ ئەقلىمىز يەتمەيدىغان كۆرۈنمەس(غەيب) دۇنيانىڭ بىرى . ئاللاھ بىزگە ئۇلار ھەققىدە ئۆز كىتابىدا ۋە ئەلچىسى مۇھەممەدنىڭ(ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) تىلى بىلەن نۇرغۇن خەۋەرلەرنى بەردى . تۆۋەندە پەرىشتىلەر ھەققىدە كەلگەن ئىشەنچلىك ، توغرا خەۋەرلەرنى بايان قىلىپ ئۆتىمىز ، ئى سۇئال سورىغۇچى قىز! ، ئۈمىدىكى ، سىز بۇ ئارقىلىق ياراتقۇچى ئاللاھنىڭ كاتتىلىقىنى ۋە پەرىشتىلەر ھەققىدە خەۋەرلەرنى ئىلىپ كەلگەن بۇ دىننىڭ كاتتىلىقىنى تونۇپ يەتكەيسىز :

ئۇلار نىمىدىن يارىتىلغان ؟

ئائىشە ئانىمىز دىگەندەك ئۇلار نۇردىن يارىتىلغان ، ئۇ دىدىكى ، پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنداق دىگەن : **پەرىشتىلەر نۇردىن يارىتىلغان ، جىنلار ئوتنىڭ يالقۇنىدىن يارىتىلغان ، ئادەم سىلەرگە بايان قىلىپ بەرگەن نەرسىدىن يارىتىلغان .** [مۇسلىم نەقىل قىلغان ، 2996]

قاچان يارىتىلغان ؟

بىز ئۇلارنىڭ قاچان يارىتىلغانلىقىنى كۈنكىرت بىلمەيمىز ، چۈنكى ئۇ ھەقتە بايان يوق . بىراق ئۇلارنىڭ ئىنسانلاردىن بۇرۇن يارىتىلغانلىقى ئىنىق ، چۈنكى قۇرئان دەيدۇ : « ظأ ز ۇاقتعدا صةرؤةردعضارعت صةرعشتعلةرضة:مةن ىةر ىبزعدة خةلعصة (يەنە ظورذنباسار) يارعتعمةن دئع. » [بەقەرە(ئىنەك) : 30]

ئاللاھنىڭ ئۇلارغا ئىنسان ياراتماقچى ئىكەنلىكىنى ئېيتىشى ئۇلارنىڭ ئاللاھ بۇرۇن مەۋجۇتلىقىنى كۆرسىتىدۇ . يارىتىلىشتىكى چوڭلۇق :

ئاللاھ دوزاخ پەرىشتىلىرى ھەققىدە مۇنداق دەيدۇ : **ظع مأمعنةر! ظأزةئلارع ۇة بالا- حاقائلارع ظعنسان ۇة تاشلار ىئقعلغذ بولعدعغان، رةهعم قعلمايدعغان قاتتعق قول صةرعشتعلةر منظةككةتل بولغان دوزاختعن ساقلاتلار، ظذ صةرعشتعلةر**

اللثة بذيذ قعدن حقمبايدن، نئمعضة بذيذلسا شذنع ظعجرا قعلعدن. [تەھرىم (ھارام قىلىش): 6] پەرىشتىلەرنىڭ ئىچىدە ئەڭ چوڭى جەبرائىل (ئۇنىڭغا ئامانلىق بولسۇن) بولۇپ، ئۇ تۆۋەندىكى نەقىللەردە تەسۋىرلەنگەن: ئابدۇللاھ بىن مەسئۇدىن نەقىل قىلىندىكى: پەيغەمبەر ((ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) جەبرائىلنى ئۆز قىياپىتىدە كۆرگەن بولۇپ، ئۇنىڭ 600 قانىتى بار ئىكەن، ھەربىر قانىتى ئۇيۇقنى توسۇۋالغان، ھەمدە ئۇنىڭ قاناتلىرىدىن ئۈچە-مارجان، ياقۇتلار تۆكۈلۈپ تۇرغانىكەن. ئاللاھ ئۇلارنى نىمىدىگەن بىلىدۇ-ھە! « [ئۇنى ئىمام ئەھمەد مەسنەد تە نەقىل قىلغان، ئىبنى كەسىپ بىدایە دە ئۇنىڭ ئىسنادى ياخشى دىگەن، 147]

ئاللاھ ئەلچىسى جەبرائىلنى تەسۋىرلەپ مۇنداق دىگەن: مەن جەبرائىلنىڭ كۆكتىن چۈشۈۋاتقانلىقىنى، ئۇنىڭ يارىتىلىشتىكى چوڭلۇقى كۆك بىلەن زىمىن ئارىسىنى ئىتىۋالغانلىقىنى كۆردۈم. [مۇسلىم نەقىل قىلغان، 177] ئەڭ چوڭ پەرىشتىلەرنىڭ ئىچىدە ئاللاھنىڭ تەختى (ئەرشى) نى كۆتۈرگۈچىلەرمۇ بار، ئۇلار تۆۋەندىكى نەقىلدە تەسۋىرلەنگەن: جابىر بىن ئابدۇللاھتىن نەقىل قىلىندىكى، پەيغەمبەر(ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنداق دىگەن: ماڭا ئاللاھنىڭ تەختىنى كۆتۈرگۈچى پەرىشتىلەرنىڭ بىرى ھەققىدە ئېغىز ئېچىشىمغا ئىجازەت بېرىلدى. ئۇنىڭ قۇلاق يۇمشىقى بىلەن مۇرىسىنىڭ ئارىلىقى 700 يىللىق مۇساپىگە توغرا كىلىدىكەن. [سۈنەنى ئەبۇ داۋۇت، سۈننەت بۆلۈمى، جۇھەمىيە بابى] ئۇلارنىڭ قاناتلىرى بار:

ئاللاھ دەيدۇ: جەمە ھەمدىدسانا ظاسمانلارنە ۋە زئمىننەن ظأزنەكسەز ياراتقذنع، صتەرەشتلەرنەن ظعككەن قاناتلەن، ظنح قاناتلەن، تات قاناتلەن ظلحەلەر قەلغذنع اللەغا خاستذر! اللە يارعتەشتا خالغەننەن زعبادە قەلعدن، اللە ھەققەتەن ھەر نەرسەنى قادەردذر. [فاتىر(ياراتقۇچى): 1] ئۇلارنىڭ گۈزەللىكى:

ئاللاھ جەبرائىلنى سۈپەتلەپ مۇنداق دىگەن: ئۇنىڭغا كۈچلۈك پەرىشتە تەلەم بەردى. ئۇنىڭ ھۆسۈن-جامالى چىرايلىق بولۇپ يۇقۇرى(ئۇيۇقتا) تۇردى. [نەجم(يۇلتۇز): 5-6]

پەرىشتىلەرنىڭ چىرايلىقلىقى كىشىلەرنىڭ كاللىسىغا چىڭ ئورناپ كەتكەچكە، ئۇلار ھەمىشە چىرايلىق ئادەمنى پەرىشتىگە ئوخشىتىدۇ. خۇددى ئاياللارنىڭ يۇسۇف پەيغەمبەر ھەققىدە دىگىنىدەك: «ظذلار يىسنىنەن كأرىص ھاٹ - تات بولنص قئلەشتەن ۋە ظألزەرنەن قواللەرنەن كئسەؤئلەشتەن.ظذلار: (بذنداق حەرابلەن ظعنسانەن ياراتقان)اللە صاكتذر، بذ ظادەمزات ظلمەتس،صەققەت بەر ظئسەل صتەرەشتەدذر ذئعشتەن.» [يۇسۇف: 31]

پەرىشتىلەرنىڭ تەق-تۇرقى ۋە چوڭ-كىچىكلىكتە پەرىقلىق بولۇشى: پەرىشتىلەرنىڭ تەق-تۇرقى ۋە چوڭ-كىچىكلىكى بىرخىل بولماستىن، بەلكى ئۇلار پەزىلەت جەھەتتە ھەرخىل بولغىنىدەك ھەرخىلدۇر. ۋە شۇنىڭدەك ئۇلارنىڭ ئەڭ پەزىلەتلىكى بەدەر جىڭگە قاتناشقانلار. مۇئاز بىن رىفائە بىن رافىئى زۇرقى دادىسىدىن نەقىل قىلىدىكى، ئۇنىڭ دادىسى بەدەر جىڭگە قاتناشقان بولۇپ، ئۇ مۇنداق دىگەن: " جەبرائىل

. ظئیتقنك، جعبرعظعلغا دشمةن بولغان ظادەم (الله غا دشمةندز)، حىنك (يەنە جعبرعظعل) الله نعت ظەمرع بعلەن
ظأزعدن ظلعضرعكعنع (يەنە سامأوع كعتابلارنە) تەستوع قعلغذع، توغرا يول كأرسە تككع، مأمعنة رضة بعشارت
بقرضع قذرظاننە سئعت قةلبعثضة نازعل قعلدع كعمكع الله نە، الله نعت صترعشتلعرنع، صةيغە مبة رلعرنع
، جعبرعظعلنع، معكاظعلنع دشمةن تذتعدكەن (الله نە دشمةن تذتقان بولعدن)، شبيھعسعزكع الله كاصعولارنە دشمةن تذتعدن
[بهقەرە (ئىنەك) : 98-97]

3- ئىسرافىل :

ئەبۇ سەلەمە بىن ئابدۇرراھمان بىن ئەۋف نەقىل قىلىپ مۇنداق دىگەن : " مەن مۇئەممىنلەرنىڭ ئانىسى ئائىشەدىن ئاللاھنىڭ
پەيغەمبىرى (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) كېچىدە نامازغا تۇرغاندا نامىزنى نىمە بىلەن باشلايدىغانلىقىنى
سورىدىم . ئۇ : " ئۇ كېچىدە نامازغا تۇرغاندا نامىزنى مۇنۇ سۆزلەر بىلەن باشلايتتى : ئى ئاللاھ ، جەبرائىل ، مىكائىل ۋە
ئىسرافىلنىڭ پەرۋەردىگارى ، ئاسمان ۋە زىمىننىڭ ياراتقۇچىسى ، كۆرۈنىدىغان ۋە كۆرۈنمەس نەرسىلەرنى بىلگۈچى ،
بەندىلىرىڭ ئىختىلاپ قىلىشقان نەرسىلەرگە ھۆكۈم چىقىرىسەن . ئىختىلاپ قىلىنغان نەرسىلەر ھەققىدە مەنى توغرىغا يەتەكلىگەن
. سەن خالىغان كىشىنى توغرىغا يەتكەنەيسەن . " دىدى . [مۇسلىم نەقىل قىلغان ، 270]

4- مالىك :

ئۇ بولسا دوزاخ قاراۋۇلى . ئاللاھ مۇنداق دىگەن : ھەمدە ئۇلار : " ئى مالىك ، پەرۋەردىگارىڭ بىزگە ئۈلۈمنى ھۆكۈم قىلسۇن . "
دەپ توۋلايدۇ . [زۇخرۇف (ئالتۇن بىزەكلەر) : 77]

5-، 6- مۇنكەر ۋە نەكىر :

ئەبۇ ھۇرەيرىدىن نەقىل قىلىندىكى ، ئاللاھ ئەلچىسى مۇنداق دىگەن : مەيىت دەپنە قىلىنغاندا ياكى سىلەرنىڭ بىرىڭلار دەپنە
قىلىنغاندا ، ئۇنىڭ قېشىغا كۆك-قارا ئىككى پەرىشتە كىلىدۇ . ئۇلارنىڭ بىرى مۇنكەر ، يەنە بىرى نەكىر دىيىلىدۇ . ئۇلار ئۇنىڭدىن
: " سەن بۇ كىشى ھەققىدە نىمە دەيتتىڭ ؟ " دەيدۇ . ئۇ نىمىگە كۆنگەن بولسا شۇنى دەيدۇ : " ئۇ بولسا ئاللاھنىڭ بەندىسى ۋە
ئەلچىسى ، گۇۋاھلىق بىرىمەنكى ، بىر ئاللاھتىن باشقا ئىلاھ يوق ، مۇھەممەد ئاللاھنىڭ بەندىسى ۋە ئەلچىسى . " ئۇلار : " بىز
سىنىڭ مۇشۇنداق دەيدىغىنىڭنى بىلەتتۇق . " دەيدۇ . ئاندىن ئۇنىڭ قەبرىسى يەتمىشتە يەتمىش گەز كىگەيتىلىپ بىرىلىدۇ . ئاندىن
ئۇنىڭغا قەبرىسى يورۇتۇلۇپ بىرىلىدۇ . ئاندىن ئۇلار ئۇنىڭغا : " ئۇخلىغىن ! " دەيدۇ . ئۇ : " ئائىلەمگە قايتىپ ئۇلارغا دەيمەن . "
دەيدۇ . ئۇلار ئۇنىڭغا : " سەن خۇددى يىگىدىن تويى بولغان يىگىتنىڭ ئۇخلىغىنىغا ئوخشاش ئاللاھ ئۇنى شۇ ياتقۇسىدىن
قوپۇرغىچە ئۆزىنىڭ ئەك ياخشى كۆرىدىغان ئادىمىدىن باشقا بىرى ئويغاتمايدىغان ئۇيقىدا ئۇخلىغىن . " دەيدۇ . ئەگەر ئۇ
مۇناپىق بولسا : " كىشىلەرنىڭ دىگىنىنى ئاڭلىدىم-دە مەنمۇ ئۇلارغا ئوخشاش دىدىم ، بىلمەيمەن . " دەيدۇ . ئۇلار : " بىز سىنىڭ
مۇشۇنداق دەيدىغىنىڭنى بىلەتتۇق . " دەيدۇ . ئاندىن زىمىنغا : " ئۇنى سىق ! " دىيىلىدۇ -دە ئۇ سىقىلىپ قوۋۇرغىلىرى بىر-بىرىگە
كىرىشىپ كىتىدۇ . ھەمدە ئۇ تاكى ئاللاھ ئۇنى ئورنىدىن قوپۇرغىچە ئازاپلىنىۋېرىدۇ . [تىرمىزىي نەقىل قىلغان ، 1071 . ھەمدە
ئەبۇ ئەيسا : بۇ غەرىب ، ياخشى ھەدىس ، دىگەن . ھەمدە سەھىھ جامئىي دا ياخشى دەپ تۈرگە ئايرىلغان ، 724 .]

7-، 8- ھارۇت ۋە مارۇت :

ئاللاھ دەيدۇ : **بابىلىكى ئىككى پەرىشتە ھارۇت ۋە مارۇتقا چۈشۈرۈلگەن نەرسە**

[بەقەرە (ئىنەك) : 102]

ۋە باشقىلار ، پەرۋەردىگارنىڭ قوشۇنىنى پەقەت ئۇ ئۆزى بىلىدۇ . بۇ پەقەت ئىنسانلار ئۈچۈن ۋەز-نەسىھەتتۇر .

ئۇلارنىڭ كۈچ-قۇۋۋىتى

پەرىشتىلەر ئاللاھ تەرىپىدىن بىرىلگەن زور كۈچ-قۇۋۋەتلەرگە ئىگە . ئۇلاردىن :

ئۇلارنىڭ ھەر خىل ئۆزگىرىلىشى :

ئاللاھ پەرىشتىلەرگە ئۆز قىياپىتىدىن باشقا قىياپەتلەرگە ئۆزگىرىلىش ئىقتىدارىنى بەرگەن بولۇپ ، ئاللاھ جەبرائىلنى ئىنسان

قىياپىتىدە مەرىپەمنىڭ قېشىغا ئەۋەتكەن . ئۇ مۇنداق دەيدۇ : **ئۇنىڭغا بىز روھىمىزنى (جەبرائىلنى) ئەۋەتتۇق . ئۇ مەرىپەمگە**

بىجىرىم ئادەم قىياپىتىدە كۆرۈندى . [مەرىپەم : 17]

ۋە پەرىشتىلەر ئىبراھىمنىڭ قېشىغا ئادەم قىياپىتىدە كەلگەن ، ھەمدە ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ پەرىشتە ئىكەنلىكىنى بىلدۈرمىگۈچە

ئۇلارنى تونۇمىغان . ۋە شۇنىڭدەك ، پەرىشتىلەر لۇتنىڭ قېشىغا چىرايلىق يىگىتلەرنىڭ قىياپىتىدە كەلگەن . جەبرائىل

پەيغەمبەرنىڭ (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) قېشىغا بىر نەچچە قىياپەتتە كەلگەن بولۇپ بەزىدە كىلىشكەن

ساھابە دەپپە كەلىپىنىڭ قىياپىتىدە كەلسە ، بەزىدە كۆچمەن ئەرەپ قىياپىتىدە كەلگەن . ھەمدە ساھابىلەر ئۇنىڭ ئىنسان

قىياپىتىنى كۆرگەن . **ئىككى سەھىيە** تە كەلدىكى ، ئۇمەر بىن خەتتاب مۇنداق دىگەن : " بىر كۈنى بىز پەيغەمبەرنىڭ (ئاللاھنىڭ

تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) قېشىدا ئىدۇق ، ئالدىمىزدا بىر ئاپئاق كىيىملىك ، قاپقارا چاچلىق بىر ئادەم پەيدا بولدى

. ئۇنىڭدا ھىچبىر سەپەرنىڭ ئالامىتى يوق ئىدى ھەمدە ئۇنى ھىچكىم تونۇمايتتى . ئۇ كىلىپ پەيغەمبەرنىڭ ئالدىدا ئولتۇردى .

ئىككى تىزىنى ئۇنىڭ ئىككى تىزىغا چاپلىدى ، ئىككى قولىنى ئۇنىڭ ئىككى يوتىسىغا قويدى . ھەمدە ئۇ : " ئى مۇھەممەد ، ماڭا

ئىسلام توغرىسىدا سۆزلەپ بەرگىن " دىدى . " [مۇسلىم نەقىل قىلغان ، 8]

ۋە باشقا نۇرغۇنلىغان ھەدىيسلەر پەرىشتىلەرنىڭ ئىنسان قىياپىتىگە كىرەلەيدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ . مەسىلەن ، يۈز ئادەم قاتىلى

ھەدىيسگە ئوخشاش ، ئۇنىڭدا : **ئۇلارغا پەرىشتە ئىنسان قىياپىتىدە كەلدى .** دەپ بار . ۋە قارغۇ ، تاز ۋە بەرەس ھەدىيسى .

ئۇلارنىڭ سۈرئىتى :

بۈگۈنكى كۈندە ئىنسانلارغا مەلۇم بولغان ئەڭ تىز سۈرئەت بولسا نۇرنىڭ سۈرئىتى . پەرىشتىلەرنىڭ سۈرئىتى بۇ سۈرئەتتىن

كۆپ ئۈستۈن تۇرىدۇ . سۇئال سورىغۇچى پەيغەمبەردىن سۇئال سوراشنى ئاخىرلاشتۇرماي تۇرۇپلا ، جەبرائىل ئاللاھتىن

جاۋاپنى ئەكىلىپ بولاتتى .

ئۇلارنىڭ ۋەزىپىلىرى :

پەرىشتىلەرنىڭ ئىچىدە ئاللاھتىن ئۇنىڭ ئەلچىلىرىگە ۋەھىي يەتكۈزۈشكە مەسئۇللىرى بار . ۋە ئۇ بولسا ئىشەنچلىك روھ

جەبرائىل (ئۇنىڭغا ئامانلىق بولسۇن) . ئاللاھ مۇنداق دىگەن : **كىمكى جەبرائىلغا دۈشمەنلىك قىلسا ، چۈنكى ئۇ قەلبىگە**

ئۇنى (ۋەھىينى) ئىلىپ چۈشتى . [بەقەرە (ئىنەك) : 97]

ئىشەنچلىك روھ سىنىڭ ئاگاھلاندىرغۇچىلاردىن بولۇشۇڭ ئۈچۈن قەلبىڭگە ئۇنى چۈشۈردى . [شۇئەرا (شائىرلار) : 193 -

ئۇلاردىن يامغۇرغا ۋە ئۇنى ئاللاھ خالىغان تەرەپكە باشلاشقا مەسئۇللىرى بار . ۋە ئۇ بولسا مىكائىل (ئۇنىڭغا ئامانلىق بولسۇن) دۇر . ئۇنىڭ ياردەمچىلىرى بولۇپ ئاللاھنىڭ بۇيرۇقى بىلەن ئۇ ئۇلارغا نىمە دىسە شۇنى قىلىدۇ . شاماللىرى ۋە بۇلۇتلارنى ئاللاھنىڭ خالىغىنىدەك باشقۇرىدۇ .

ئۇلاردىن سۇر(كاناي) چىلىشقا مەسئۇللىرى بار ، قىيامەت قايم بولغاندا ئۇنى ئىسرافىل چالىدۇ .

ئۇلاردىن جانلارنى ئىلىشقا مەسئۇللىرى بار . ۋە ئۇ بولسا ئۆلۈم پەرىشتىسى ۋە ئۇنىڭ ياردەمچىلىرى . ئاللاھ مۇنداق دىگەن :

ئېيتقىنىكى ، جىننىڭلارنى سىلەرگە مەسئۇل قىلىنغان ئۆلۈم پەرىشتىسى ئالىدۇ . ئاندىن پەرۋەردىگارنىڭلارنىڭ دەرگاھىغا

قايتۇرلىسىلەر . [سەجىدە : 11] سەھىيە ھەدىستە ئۇنىڭ ئىسمىنىڭ ئەزرائىل ئىكەنلىكى ئىسپاتلانمىغان .

ئۇلاردىن بەندىنى ھايات داۋامدا ئۆيىدە ، سەپەردە ، ئۇخلىغاندا ۋە ئويغاق ھالەتتە ۋە ھەممە ھالەتلىرىدە قوغداشقا مەسئۇللىرى

بار . ئۇلار بولسا ئاللاھ ئۇلار ھەققىدە ئېيتقان **نۆۋەتچى پەرىشتىلەر** : « سەلەرنىڭ ئىسپاتلىرىدىن يوشۇرۇن سەز

قىلغان ، ئاشكارا سەز قىلغان ، كىچىك يوشۇرۇنغان ، كىچىك ئاشكارا يىرىشەنلەرنىڭ ھەممىسى (اللە ظىھن ظىئىتقاندا)

ظوخشا شىئىرى (يەنە اللە ھەممىنىڭ بىلەن تىرىشكەن) 10 . ھەر بىر ئادەمنىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئىزى بويىچە ئۆزى

قوغدايدىغان نۆۋەتچى سەرىشتىلەر بار . ھەر قانداق بىر قەۋم ئۆزىنىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ نىڭ

بىر ئىنساننىڭ ئۆزىنىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ

ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ

قىلماقچى (ياكى ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ

ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ

ئۇلاردىن بەندىلەرنىڭ ياخشى ياكى ناچار ئىش-ئەمەللىرىنى خاتىرىلەشكە مەسئۇللىرى بار بولۇپ ، ئۇلار ھۆرمەتلىك

پۈتۈنچىلەردۇر . ئۇلار مۇنۇ ئايەتلەردە كۆرسىتىلگەن : **ئۇ سىلەرگە ساقلىغۇچىلارنى (قىلغان-ئەتكەننى خاتىرىلىگۈچىلەرنى)**

ئەۋەتتىدۇ . [ئەنئام (چاھارپايلار) : 61]

ئۇلار ئىنساننىڭ قىلماقچى ، بەزى ئادەملەرنىڭ سەرىشتىسى ۋە سەرىشتىسىنىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ

(ئۆزى ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ

ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ

[زۇخروف (ئالتۇن بىزەكلەر) : 80]

ئىنساننىڭ ئۆزىنىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ

ھەرىكەتتىن خاتىرىلەنمەسلىكىنى ئۆز ئالدىغا ، ئۆزىنىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ

كۆزىنىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ

[قاف : 17-18]

ھالبۇكى ، سىلەرنىڭ ئۆزىنىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ ئالدى-كەينىدە اللە نىڭ

ئۇلاردىن قەبرىدىكى كىشىلەرنى سىناشقا مەسئۇللىرى بار . ئۇلار بولسا مۇنكەر ۋە نەكىر . ئەبۇ ھۇرەيرىدىن نەقىل قىلىندىكى ، پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنداق دىگەن : **مىيىت دەپنە قىلىنغاندا ياكى سىلەرنىڭ بىرىڭلار دەپنە قىلىنغاندا ، ئۇنىڭ قېشىغا كۆك- قارا ئىككى پەرىشتە كىلىدۇ . ئۇلارنىڭ بىرى مۇنكەر ، يەنە بىرى نەكىر دىيىلىدۇ . ئۇلار ئۇنىڭدىن : " سەن بۇ كىشى ھەققىدە نىمە دەپتتىڭ ؟ " دەيدۇ . (بۇ ھەدىس بايام تولۇق بايان قىلىندى .)**

ئۇلارنىڭ بەزىلىرى جەننەت قاراۋۇللىرى . ئاللاھ مۇنداق دىگەن : « **صەرۋەردىعضارغا تەقۋادارلىق قىلغانلار جەننەتكە تولىق تولىق بولغان ھالدا ماىندىرۇلدەدز ، ھالبىكى ، ئۇلار جەننەتكە يىتىشكە كەلگەندە ، ئۇلار جەننەتكە كىرىدۇ . (بۇ ھەدىس بايام تولۇق بايان قىلىندى .)**

[زۇمەر (ئادەم توپى): 73]

ئۇلارنىڭ بەزىلىرى دوزاخ قاراۋۇللىرى . ۋە ئۇلار بولسا زەبانبىيەلەر ھەمدە ئۇلارنىڭ كاتتىلىرى 19 بولۇپ ئۇلارنىڭ باشلىقى مالىك (ئۇنىڭغا ئامانلىق بولسۇن) . ئاللاھ مۇنداق دىگەن : « **كاسىرلار جەننەتكە تولىق تولىق تولىق بولغاندا ، ئۇلار جەننەتكە كىرىدۇ . (بۇ ھەدىس بايام تولۇق بايان قىلىندى .)**

ئۇلار جەننەتكە كىرىدۇ ، جەننەتكە كىرىدۇ ، جەننەتكە كىرىدۇ ، جەننەتكە كىرىدۇ . (بۇ ھەدىس بايام تولۇق بايان قىلىندى .)

[زۇمەر(ئادەم توپى) : 71]

ئۇ ئۆزىنىڭ سورۇنداشلىرىنى چاقىرسۇن . بىز زەبانبىيەلەرنى (ئازاپ پەرىشتىلىرىنى) چاقىرىمىز . [ئەلەق (لەختە قان) : 17-18]

. سەقىرەنغى ئىمىلەككەن قانداق بەلەلەيسەن؟ [27] ئۇ ھىج نەرسەنە قالدۇرمايدۇ ، قويمىدۇ (بەلكى كۆيىدىم تاشلايدۇ) [28] .
 ئۇ (ھوللىقەدەن) ئىمىلەككەن قانداق بەلەلەيسەن؟ [27] ئۇ ھىج نەرسەنە قالدۇرمايدۇ ، قويمىدۇ (بەلكى كۆيىدىم تاشلايدۇ) [28] .
 ئۇ (ھوللىقەدەن) ئىمىلەككەن قانداق بەلەلەيسەن؟ [27] ئۇ ھىج نەرسەنە قالدۇرمايدۇ ، قويمىدۇ (بەلكى كۆيىدىم تاشلايدۇ) [28] .
 ئۇ (ھوللىقەدەن) ئىمىلەككەن قانداق بەلەلەيسەن؟ [27] ئۇ ھىج نەرسەنە قالدۇرمايدۇ ، قويمىدۇ (بەلكى كۆيىدىم تاشلايدۇ) [28] .

[مۇدەسسەر (كىيىمگە چۆمكىلىۋالغۇچى): 27-30]

« **ئۇلار (يەنە كىيىمگە چۆمكىلىۋالغۇچى): ئۇلار مەلئۇن! صەرۋەردىعضارغى بەزىلىرى ئۇلارنىڭ قىلىدىغانىدى . مەلئۇن: ئۇلار ئۇلارنىڭ قىلىدىغانىدى . (بۇ ھەدىس بايام تولۇق بايان قىلىندى .)**

[زۇخرۇف (ئالتۇن بىزەكلەر) : 77]

ۋە ئۇلارنىڭ بەزىلىرى بالاياتقۇدىكى مەنىگە مەسئۇل . ئىبىنۇ مەسئۇدنىڭ ھەدىسىدە كەلگەندەك ، ئۇ مۇنداق دىگەن : " راستمەنلىكى ئىسپاتلانغان ئاللاھ ئەلچىسى (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) بىزگە مۇنداق سۆزلەپ بەردى : سىلەرنىڭ ھەربىرىڭلارنىڭ يارىتىلىش يولى – ئۇ مەنى سۇيۇقلىقى ھالەتتە ئانىسىنىڭ بالاياتقۇسىدا 40كۈن يىغىلىپ تۇرىدۇ . ئاندىن يەنە ئوخشاش مۇددەتتە ئۇيۇل قان ھالەتتە تۇرىدۇ . ئاندىن يەنە ئوخشاش مۇددەتتە بىر پارچە گۆش ھالەتتە تۇرىدۇ . ئاندىن بىر پەرىشتە ئەۋەتىلىدۇ . ئۇ (ھامىلىگە) روھنى پۈۋلەيدۇ ۋە تۆت بۇيرۇققا مەسئۇل بولىدۇ : ئۇنىڭ رىزقىنى ، ئۆمرىنى ، ئىش-ئەمىلىنى ۋە ئۇنىڭ بەختلىك ياكى بەختسىز بولىدىغانلىقىنى پۈتۈش . ئۇنىڭدىن بۆلەك ئىلاھ يوق ئاللاھ بىلەن قەسەمكى ، سىلەرنىڭ بىرىڭلار جەننەت ئەھلىنىڭ ئىش-ئەمىلىنى قىلىدۇ . تاكى ئۇنىڭغا كىرىشكە بىر گەز قالغاندا ، ئۇنىڭغا پۈتۈلگەن نەرسە غالىپ كىلىپ ، دوزاخ ئەھلىنىڭ ئىش-ئەمىلىنى قىلىدۇ-دە ، ئۇ دوزاخقا كىرىدۇ . ھەمدە سىلەرنىڭ بىرىڭلار دوزاخ ئەھلىنىڭ ئىش-ئەمىلىنى قىلىدۇ . تاكى ئۇنىڭغا كىرىشكە بىر گەز قالغاندا ، ئۇنىڭغا پۈتۈلگەن نەرسە غالىپ كىلىپ ، جەننەت ئەھلىنىڭ ئىش-ئەمىلىنى قىلىدۇ-دە ، ئۇ جەننەتكە كىرىدۇ . [بۇخارىي (3208)، مۇسلىم(2643) نەقىل قىلغان]

ئۇلارنىڭ بەزىلىرى ئۇنى كۆتۈرگۈچىلەر . ئاللاھ ئۇلار ھەققىدە مۇنداق دىگەن : « ظەرشىن كاتىرىص تذرغان ۋە ظەرشىنعت حارسعدكع صةرعشئعلةر صةرؤةردعضارعا تةسبعة ظئئئعئد، ھةمدع ظئئئعئد، ظذئعئغا ظعمان ظئئئعئد، مأمعئلةرصة مةغصعرةت تعةئبذ. (ظذلار ظئئئعئد) صةرؤةردعضارعمعز! سئئعئ رةھمئعئعئ ۋة ظلعمئعئ ھةممة نةرئعئع ظازظععضة ظالعدئ، تةؤبة قعلغانلارغا ۋة سئئعئ يولذئغا ظةضةشكةنلةرصة مةغصعرةت قعلعئعن، ظذلارئع دوزاخ ظازابعدئع ساقلئعئعن .

[غافىر(كەچۈرگۈچى) : 7]

ئۇلارنىڭ بەزىلىرى زىكرى(ئاللاھنى ئەسلىش) سورۇنلىرىنى ئىزدەپ ، زىمىندا ساياھەت قىلغۇچىلار . ئەبۇ ھۇرەيرىدىن نەقىل قىلىندىكى ، ئاللاھ ئەلچىسى (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنداق دىگەن : « ئاللاھنىڭ پەرىشتىلىرى بار . ئۇلار زىكرى ئەھلىنى ئىزدەپ ، يوللارنى ئايلىنىپ يۈرىدۇ . ئۇلار ئاللاھنى تىلغا ئىلىۋاتقان كىشىلەرنى تاپقاندا ، ئۇلار باشقىلىرىنى چاقىرىپ : " سىلەر ئىچىرقاپ كەتكەن نەرسەڭلەرگە كىلىڭلار ! " دەيدۇ . ھەمدە ئۇلار قاناتلىرىنى دۇنيا ئاسمىنىغا كەرگەن ھالدا ئۇلارنى ئوربۇالىدۇ . پەرۋەردىگارى ئۇلاردىن ياخشىراق بىلىدىغان تۇرۇپ ، ئۇلاردىن سورايدۇ : **بەندىلىرىم نىمە دەۋاتىدۇ ؟** ئۇلار : " ئۇلار سىنى (شىرك، ئەيىپتىن) پاك دەۋاتىدۇ ، سىنى ئۇلۇغلاۋاتىدۇ ، سىنى مەدھىيلەۋاتىدۇ ھەمدە سىنى مۇقەددەس دەۋاتىدۇ . ئۇ : **ئۇلار مېنى كۆرۈپ باققانمۇ ؟** دەپ سورايدۇ . ئۇلار : " ياق ! ، ئاللاھ بىلەن قەسەمكى ، ئۇلار سىنى كۆرۈپ باقمىغان . " دەيدۇ . ئۇ : **ئەگەر ئۇلار مېنى كۆرگەن بولسا قانداق بولاتتى ؟** دەپ سورايدۇ . ئۇلار : " ئۇلار سىنى كۆرگەن بولسا ، ئىبادەت قىلىشتا ، ۋە سىنى مەدھىيلەشتە تىخىمۇ قىزغىن ۋە قاتتىق بولغان بولاتتى . " دەيدۇ . ئۇ : **ئۇلار مېنىڭدىن نىمىنى سوراۋاتىدۇ ؟** دەيدۇ . ئۇلار : " ئۇلار سىنىڭدىن جەننەتنى سوراۋاتىدۇ . " دەيدۇ . ئۇ : **ئۇلار ئۇنى كۆرگەنمۇ ؟** دەيدۇ . ئۇلار : " ياق ! ، ئاللاھ بىلەن قەسەمكى ، ئى پەرۋەردىگار ، ئۇلار ئۇنى كۆرمىگەن . " دەيدۇ . ئۇ : **ئەگەر ئۇلار ئۇنى كۆرگەن بولسا قانداق بولاتتى .** دەيدۇ . ئۇلار : " ئەگەر ئۇلار ئۇنى كۆرگەن بولسا ، ئۇنىڭغا تىخىمۇ ھىرىسمەن بولاتتى ، ئۇنى تىخىمۇ قاتتىق تەلەپ

قىلاتتى ۋە ئۇنىڭغا تولمۇ قىزىققان بولاتتى . " دەيدۇ . ئۇ : **ئۇلار نىمىدىن پاناھلىق تىلەۋاتىدۇ ؟** دەيدۇ . ئۇلار : " دوزاختىن . " دەيدۇ . ئۇ : **ئۇلار ئۇنى كۆرگەنمۇ ؟** دەيدۇ . ئۇلار : " ياق ! ، ئاللاھ بىلەن قەسەمكى ، ئى پەرۋەردىگار ، ئۇلار ئۇنى كۆرمىگەن . " دەيدۇ . ئۇ : **ئەگەر ئۇلار ئۇنى كۆرگەن بولسا قانداق بولاتتى .** دەيدۇ . ئۇلار : " ئەگەر ئۇلار ئۇنى كۆرگەن بولسا ، ئۇنىڭدىن قاتتىق قاچقان ، ۋە ئۇنىڭدىن قاتتىق قورققان بولاتتى . " دەيدۇ . ئۇ : **مىنىڭ گۇۋاھچىلىرىم بولۇڭلاركى ، مەن ئۇلارنى كەچۈرۋەتتىم .** پەرىشتىلەرنىڭ بىرى : " پالانى كىشى ئەمەلىيەتتە ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئەمەس ئىدى . ئۇ بۇ سورۇنغا باشقا سەۋەپلەر بىلەن كىلىپ قالغان . " دەيدۇ . ئۇ : **ئۇلار بولسا سورۇنداش . ئۇلارنىڭ ھىچقايسىسى چىقىرۋىتىلمەيدۇ .** دەيدۇ . » [بۇخارىي نەقىل قىلغان ، 6408]

ئۇلارنىڭ بەزىلىرى تاغلارغا مەسئۇل . ئانىشەدىن نەقىل قىلىندىكى ، ئۇ پەيغەمبەرگە (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) : " سىزنىڭ بىشىڭىزغا ئۇھۇد كۈندىنمۇ ئىغىرراق بىر كۈن كەلگەنمۇ ؟ " دىدى . ئۇ : « مەن خەلقىڭنىڭ قولىدا ئازاپ تارىتتىم . مەن تارىتقان ئەڭ ئىغىر ئازاپ بولسا ئەقەبە كۈندىكى ئۇچرىغان ئازاپ . ئۇ چاغدا مەن ئىبنى ئابدۇ يالەيل بىن ئابدۇ كۇلالنى ئىسلامغا دەۋەت قىلىشقا باردىم . ئۇ مەن كۈتكەن نەرسىگە ئاۋاز قوشمىدى . شۇنىڭ بىلەن مەن قايقۇرغان ، ۋە ئۆزۈمنىڭ قەبەرگە كىتىۋاتقانلىقىمنى بىلمىگەن ھالدا ئايرىلدىم . مەن تاكى قەرىنىس سەئالىبتا ئىكەنلىكىمنى بىلگۈچە ئەسلىگە كىلەلمىدىم . مەن بىشىمنى كۆتۈرسەم ، بىر بۇلۇت ماڭا ساپە تاشلاپ تۇرۇپتۇ — دە قارىسام ، ئۇنىڭدا جەبرائىل تۇرۇپتۇ . شۇنىڭ بىلەن ئۇ مىنى چاقىردى ۋە : " ئاللاھ خەلقىڭنىڭ نىمە دىگەنلىكىنى ، ۋە ئۇلارنىڭ ساڭا قانداق جاۋاب بەرگەنلىكىنى ئاڭلىدى . ھەمدە ئۇ تاغلار پەرىشتىسىنى ئەۋەتتى . شۇڭا سەن ئۇلارغا قارىتا نىمە قىلىشنى خالىساڭ ، ئۇنىڭغا دىسەڭ بولىدۇ . " دىدى . تاغلار پەرىشتىسى مىنى چاقىردى ۋە سالام قىلدى . ئاندىن : " ئى مۇھەممەد ، مىنى نىمە قىلدۇرۇشنى خالىساڭ ، ماڭا دىگىن . ئەگەر سەن خالىساڭ ، ئۇلارنى ئىككى تاغ ئارىسىغا ئېلىپ مېڭىۋىتىمەن . " دىدى . پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنداق دىدى : **مىنىڭ بارلىق ئۈمۈدۈم شۇكى ، ئاللاھ ئۇلارنىڭ پۇشتىدىن ئاللاھقىلا ئىبادەت قىلىدىغان ، ئۇنىڭغا ھىچنىمىنى شىرك قىلمايدىغان كىشىلەرنى چىقارغاي .** [بۇخارىي نەقىل قىلغان ، 3231]

ئۇلارنىڭ بەزىلىرى **دائىملىق زىيارەت قىلىنىدىغان ئۆي** بەيتۇل مەئبۇرۇننىڭ زىيارەتچىلىرى . پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) ئۇزۇن ئىسراۋە مەسئۇر ھەدىسىدە دىگەندەك : **شۇنىڭ بىلەن بەيتۇل مەئبۇرۇغا ئېلىپ چىقىلدىم — دە ، جەبرائىلدىن سورۇدۇم ، ئۇ : " بۇ بەيتۇل مەئبۇر بولۇپ ، ئۇنىڭغا ھەر كۈنى 70 مىڭ پەرىشتە زىيارەت قىلىپ قايتىدۇ . ئۇلار بىر چىقسا ، قايتا كىرمەيدۇ . ئاندىن يەنە باشقا بىر گۇرۇپپا پەرىشتە كىلىدۇ .**

ئۇلارنىڭ بەزىلىرى سەپ بولۇپ تۇرىدىغان پەرىشتىلەر بولۇپ ، ئۇلار ھەرگىز چارچاپ قالمايدۇ ، ئۆرە تۇرغانلىرى ئولتۇرمايدۇ ، تازىم ۋە سەجدە قىلىپ تۇرغانلار بىشىنى كۆتۈرمەيدۇ . ئەبۇ زەردىن نەقىل قىلىندىكى ، پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنداق دىگەن : **مەن سىلەر كۆرمەيدىغان نەرسىنى كۆرمىمەن ، سىلەر ئاڭلىمايدىغان نەرسىنى ئاڭلىمەن . ئاسمان ئاھ ئۇرغاندەك ئاۋاز چىقىرىدۇ . ئۇنىڭ شۇنداق ھەققى بار (ياكى ھەيران قالارلىق ئەمەس) . چۈنكى ، ئۇنىڭدا ھەر تۆت بارماق ئارىلىقتا بىر پەرىشتە بار بولۇپ ، ئۇلار ئۇلار پىشانىسىنى قويۇپ سەجدە قىلغان ھالەتتە تۇرىدۇ .** ئاللاھ بىلەن قەسەمكى ، ئەگەر سىلەر مەن بىلگەننى بىلگەن بولساڭلار ، ئەلۋەتتە ئاز كۈلەتتىڭلار ، كۆپ يىغلايتتىڭلار . ھەمدە

ئاياللىرىڭلار بىلەن كۆرپىلەردە ئاز ھوزۇرلىناتتىڭلار ۋە ئاللاھقا يىلىنغان ھالدا كوچىغا چىقاتتىڭلار . [سۇنەن تىرمىزىي ، 2312

[

بۇ ، ئاللاھنىڭ ئىسىل پەرىشتىلىرى ھەققىدىكى ئىسلام تەلىماتىنىڭ خۇلاسىسى .

ئاللاھتىن بىزنى ئۇلار ھەققىدە ئىشىنىدىغان ، ئۇلارنى سۆيىدىغانلاردىن قىلىشنى سورايمىز . ھەمدە ئاللاھ پەيغەمبىرىمىز

مۇھەممەدنى تەرىپلىسۇن .